

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o medzinárodnej dohode o zmene klímy, ktorá sa má prijať v roku 2015: utváranie medzinárodnej politiky v oblasti klímy po roku 2020“

COM(2013)167 final

(2014/C 67/29)

Spravodajca: **Josef ZBOŘIL**

Európska komisia sa 8. mája 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Medzinárodná dohoda o zmene klímy, ktorá sa má prijať v roku 2015: utváranie medzinárodnej politiky v oblasti klímy po roku 2020“

COM(2013)0167 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. októbra 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 493. plenárnom zasadnutí 16. a 17. októbra 2013 (schôdzy zo 16. októbra) prijal 120 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV sa zasaduje o to, aby bolo európske úsilie o dosiahnutie vytýčených cieľov, **iniciatívne, ambiciózne a realistické** (v zmysle stanoviska EHSV na tému „Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050“⁽¹⁾) a tiež **prispôsobivé** zmenám globálneho prostredia. Uvedomuje si, že všetky tri piliere udržateľnosti, ako aj transparentnosť a zodpovednosť, sú podmienky akejkoľvek úspešnej budúcej dohody o klíme. Ak bude EÚ schopná riešiť externé problémy, dokáže poskytnúť novú dynamickú koncepciu aj svojim občanom.

1.2 Dokument Komisie poskytuje komplexný základ na prípravu a diskusiu, pokiaľ ide o nadchádzajúce rokovania o zmene klímy, s cieľom dosiahnuť v roku 2015 prijateľnú globálnu dohodu.

1.3 Výbor oceňuje kroky na riešenie dôležitých, všeobecne platných, ambiciózných, účinných, spravodlivých a vyvážených, transparentných a právne záväzných princípov plánovanej globálnej dohody a podporuje Komisiu pri vykonávaní ďalších prípravných prác potrebných na vytvorenie rámca tejto dohody. Medzinárodné rokovania o ochrane klímy by mali byť fórom, kde sa krajiny vzájomne nabádajú k činom, nie brzdia.

1.4 Ďalšia práca sa musí zamerať na všeobecnú akceptovateľnosť globálnej dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015, pretože globálne geopolitické a hospodárske usporiadanie sa v krátkom časovom rozsahu výrazne zmenilo. Tieto zásadné zmeny treba zohľadniť a starostlivo posúdiť úlohu politiky EÚ v oblasti klímy a energetiky počas hospodárskeho poklesu, ako

aj počas nadchádzajúcich rokov. EHSV pripomína svoj postoj (stanovisko o siedmom všeobecnom environmentálnom akčnom programe EÚ⁽²⁾), že finančná a hospodárska, ale aj ekologická kríza, ktorá sa okrem iného prejavuje aj zaťažením klímy, sú dôsledkom nadmerného využívania finančných a prírodných zdrojov a že riešenie týchto kríz si vyžaduje úplnú zmenu myslenia, ako je to napríklad stanovené v stratégii EÚ pre trvalo udržateľný rozvoj. Hospodárstvo budúcnosti bude musieť byť vo veľkej miere založené na nefosílnych zdrojoch energie. Aj keď je politika EÚ stále ambiciózna, ciele by sa mali stanovovať postupne v súlade s globálnym prostredím a všetky podmienky sa musia jasne definovať.

1.5 Medzinárodné hospodárske prostredie a všeobecne uznané riadenie procesov bude rozhodujúcim spôsobom formovať ďalšiu diskusiu o budúcej globálnej zmluve o klíme. Proces budú viesť hlavné ekonomické mocnosti. EÚ musí byť dôkladne pripravená na svoju úlohu „dobrého príkladu“ na globálnej úrovni. EÚ však musí dávať pozor aj na to, aby nestratila svoje dosiaľ neodškriepiteľné postavenie vedúcej sily v oblasti ochrany klímy a technologického rozvoja. Na účely globálneho posúdenia Kjótskeho protokolu je potrebná ďalšia (objektívna) analýza zahŕňajúca všetky jeho klady a zápory a musia sa zohľadniť získané skúsenosti v záujme koncepcie dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015. Prispeje k tomu aj budúca 5. hodnotiacia správa Medzivládneho panelu o zmene klímy (2014).

1.6 Podľa súčasného všeobecného vedeckého konsenzu by bolo absolútne neprípustné umožniť zvýšenie globálnej teploty o viac ako dva stupne nad úroveň z roku 1990 a úrovne skleníkových plynov v atmosfére bude potrebné stabilizovať približne na súčasných hodnotách. Na dosiahnutie týchto cieľov

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 110.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 77.

je potrebné výrazne znížiť emisie skleníkových plynov. V súčasnosti sa však úrovne skleníkových plynov naďalej sústavne z roka na rok zvyšujú. Úsilie o obmedzenie emisií síce potešiteľne narastá, nie je však ani zďaleka dostatočné vzhľadom na to, čo je potrebné na dosiahnutie stabilizácie. Všeobecným cieľom nového kola rokovaní je preto opätovne vniesť do tohto procesu naliehavosť a zabezpečiť oveľa ambicióznejšie záväzky a opatrenia zo strany všetkých krajín a všetkých častí spoločnosti.

1.7 V prípravnom štádiu treba presne analyzovať záujmy rokujúcich strán a určiť synergie, aby sa predišlo prípadným konfliktom záujmov a mohlo sa stavať na synergiách. Ambiciózne a realistické opatrenia a ciele by sa mali podporiť konsenzom a interakciou s aktérmi, ktorých úlohou bude uskutočnenie týchto krokov. Popri odporúčaníach opatrení a cieľov by pozitívne stimuly mohli uľahčiť všeobecné prijatie a zaistiť dôsledné vykonávanie.

1.8 Možno to dosiahnuť iba transparentným a dôkladným posúdením efektívnosti, nákladov a pozitívneho vplyvu politík v oblasti klímy na hospodárstvo a spoločnosť ako celok. Výbor súhlasí s vyjadrením Komisie, že dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, musí byť všestranná a zaistiť záväzky „uplatniteľné na všetky“ krajiny, rozvinuté, ako aj rozvíjajúce sa.

1.9 Činnosti a opatrenia „priamo v teréne“ (komunity, odvetvia) bez novej globálnej dohody o klíme sú ideálnym príkladom iniciatívneho prístupu občianskej spoločnosti ako celku. Občianska spoločnosť musí byť teda kľúčovým aktérom, a to nielen pri plnení politík a cieľov dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015. Musí aj vyzývať politickú scénu, aby vyvíjala väčšie úsilie a sledovať, či sa politické sľuby, týkajúce sa zlepšenia ochrany klímy (ako napríklad sľub ukončiť subvencie pre fosílnu palivá) skutočne dodržiavajú. Z tohto dôvodu musia prijaté politiky spĺňať požiadavky transparentnosti a zodpovednosti, ktoré očakáva občianska spoločnosť, a zabrániť sociálnym a hospodárskym nerovnostiam. Dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, bude prvým krokom na ceste ku globálnej energetickej transformácii.

1.10 Na to, aby EÚ ukázala vedúce postavenie a získala väčší vplyv pri medzinárodných rokovaníach, sa sama potrebuje pevne zaviazat' k ambicióznejšiemu cieľu do roku 2020 a 2030 a musí ukázať do akej miery je presadzovanie takýchto cieľov neoddeliteľnou súčasťou jej plánov na hospodársku obnovu a prechod k udržateľnejšej budúcnosti. Výbor preto zachováva svoju pozíciu a naliehavo žiada úplnú implementáciu všetkých cieľov v oblasti emisií CO₂ stanovených do roku 2020 a aby sa v snahe dosiahnuť odsúhlasené zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2050 o 80 až 95 % zväzila možnosť zvýšiť do roku 2020 cieľ v tejto oblasti na 25 %. Výbor naďalej vyzýva EÚ, aby stanovila orientačné ciele v oblasti zníženia emisií skleníkových plynov na 40 % do roku 2030 a na 60 % do roku 2040 a následne zaviedla právne záväzné opatrenia, ktoré toto zníženie umožnia. Takéto dlhodobé ciele sú potrebné ako orientačné body, ktoré poskytnú investorom a subjektom prijímajúcim rozhodnutia v rámci Európy možnosť predvídať a tiež stabilitu. Výrazne by tiež vypovedali o výške ambícií pri medzinárodných rokovaníach.

1.11 Je zložité predstaviť si, ako možno zosúladiť rozličné záujmy významných aktérov v súčasnom rokovacom formáte obchodovania s emisnými kvótami. Viaceré zúčastnené strany vyjadrujú výhrady a navrhujú alternatívy pre budúce formy rokovania. Pre novú koncepciu dohody by sa mali hľadať alternatívne možnosti založené na projektoch, ako je „uhlíkové bilancovanie“ (*carbon budgeting*) alebo globálna „daň z uhlíkových palív“ (*carbon levy*), či návrh, ktorý v diskusii predniesla India, aby sa zaviedli emisné práva na každého obyvateľa, prípadne na kombinácii týchto prístupov.

1.12 EHSV plne podporuje postoj vyjadrený v oznámení, že nemožno čakať do roku 2020, kým dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, nadobudne platnosť: opatrenia, ktoré prijímeme v období do roku 2020, budú rozhodujúce pre nasmerovanie politik tým správnym smerom. Tieto opatrenia musia byť dôsledne premyslené a založené na reálnych a konkrétnych cieľoch v oblasti vedy, technológie a vývoja, uviedol EHSV vo svojom stanovisku na tému „Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050“⁽³⁾.

2. Dokument Komisie

2.1 Medzinárodné spoločenstvo otvorilo v roku 2011 rokovania o novej medzinárodnej dohode o spoločnom konaní na ochranu klimatického systému Zeme. Táto dohoda, ktorá sa má podpísať do konca roku 2015 a uplatňovať od roku 2020, sa v súčasnosti prerokúva prostredníctvom procesu známeho ako Durbanská platforma pre posilnenú činnosť.

2.2 Dohoda plánovaná na rok 2015 musí do roku 2020 zľúčiť súčasnú paletu záväzných a nezáväzných opatrení podľa Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (ďalej len „dohovor“) do jedného komplexného režimu.

2.3 Jednostranný charakter (alebo postup zdola nahor) kodansko-cancúnskeho procesu prisľubov umožnil inkluzívnejší medzinárodný prístup.

2.4 Pri utváraní dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015, sa budeme musieť poučiť z úspechov a nedostatkov dohody, Kjótskeho protokolu a kodansko-cancúnskeho procesu. Budeme sa musieť vymaniť zo zaužívaného spôsobu myslenia rozlišujúceho sever a juh, ktoré odzrkadľovalo svet v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, a osvojiť si spôsob myslenia, ktorý vychádza zo vzájomnej závislosti a spoločnej zodpovednosti.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV už vo svojom stanovisku o siedmom všeobecnom environmentálnom akčnom programe EÚ⁽⁴⁾ zdôraznil, že medzi finančnou a ekologickou krízou existujú paralely. Obe sú totiž dôsledkom z dlhodobého hľadiska neudržateľného využívania hospodárskych, resp. prírodných zdrojov. Žiadal vtedy, aby sa „na environmentálnu krízu reagovalo podobne,

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 110.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 77.

ako sa fiškálnym paktom a jeho opatreniami zakročilo proti finančnej kríze: jasnými požiadavkami, jasnými ukazovateľmi, kontrolou a sankciami.“ To isté teraz platí pre nadchádzajúce rokovania o ochrane klímy, ktoré musia vyslať jasný signál podporujúci budovanie globálneho hospodárstva s nízkymi emisiami CO₂, ktoré šetrne využíva zdroje.

3.2 Uskutočnili sa dôležité geopolitické zmeny, ktoré treba zohľadniť pri príprave stratégie rokovania. V krátkom časovom rozsahu prešlo globálne geopolitické a hospodárske usporiadanie zásadnými zmenami. Tieto výrazné zmeny vyvolala sčasti finančná kríza, ktorá sa spája s hospodárskou krízou v EÚ, pričom miera investícií do podnikania sa znížila z 23 bodov (2008) na 18,3 bodu (prvý polrok 2013) (Eurostat). Úlohu politiky EÚ v oblasti klímy a energetiky počas hospodárskeho poklesu treba pri vytváraní štruktúry nadchádzajúcich rokovanií starostlivo posúdiť.

3.3 Toto úsilie však ešte stále nie je dostatočné. Medzinárodné hospodárske prostredie bude rozhodujúcim spôsobom formovať ďalšiu diskusiu o budúcej globálnej zmluve o klíme a tento proces budú viesť hlavné ekonomické mocnosti: Čína a USA, za ktorými nasleduje India a ďalšie krajiny zoskupenia BRICS (v roku 2012 spolu vyprodukovali 61,8 % globálnych emisií). Do roku sa v skutočnosti vyrobí ďalším spaľovaním uhlia 400 – 600 GW energie. EÚ sa nachádza uprostred hospodárskeho poklesu, pri ktorom zaniklo 3,8 milióna pracovných miest a priemyselná výroba sa znížila približne o 20 %, počet zamestnancov v odvetví obnoviteľných zdrojov energie a v oblasti opatrení na úsporu energie sa však zvýšil.

3.4 V oblasti ochrany klímy však nájdeme aj pozitívne signály:

— Zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov tvorili v roku 2011 71,3 % všetkých novo vybudovaných zariadení (spolu 32,0 GW novej kapacity výroby energie z celkového množstva 44,9 GW), v roku 2012 tvorili zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov 69 % novo vybudovaných zariadení (31 GW z celkovo 44,6 GW novej kapacity výroby energie). V roku 2011 boli do prevádzky uvedené uhoľné tepelné elektrárne s celkovou kapacitou 2,1 GW, avšak uhoľné tepelné elektrárne s kapacitou 840 MW boli zároveň vyradené z prevádzky. V roku 2012 kapacita uhoľných tepelných elektrární vyradených z prevádzky (5,4 GW) dokonca prekročila kapacitu nových uhoľných tepelných elektrární uvedených do prevádzky (3,0 GW), a to takmer dvojnásobne.

— Vysoké celkové emisie Číny (26,7 % celosvetových emisií) treba vidieť v pomere k podielu svetového obyvateľstva v tejto krajine (19 %). V porovnaní s EÚ (podiel populácie 7 % a 11,5 % celkových emisií skleníkových plynov) či USA (podiel populácie 4,4 % a 16,8 % celkových emisií skleníkových plynov) sú emisie na jedného obyvateľa v Číne ešte stále pomerne nízke. Treba si aj uvedomiť, že Čína prisľúbila zvýšiť podiel veternej energie a využívanie ďalších obnoviteľných zdrojov energie a postupne zvýšiť podiel nefosílnych

palív vo svojom celkovom energetickom mixe, keďže chce intenzitu emisií CO₂ na jednotku HDP znížiť do roku 2020 o 40 % až 50 %.

— V USA sa obnoviteľné zdroje energie rýchlo rozvíjajú. Veterná energia sa v roku 2012 stala po prvý raz v histórii USA najvýznamnejším zdrojom novej elektrickej kapacity, pričom tvorila 43 % objemu novej elektrickej energie dodávanej do siete, s kapacitou 13 GW.

3.5 Svet nesmeruje k splneniu cieľa, ktorý prijali vlády, pokiaľ ide o obmedzenie dlhodobého zvyšovania priemernej globálnej teploty na 2 stupne Celzia (°C). Globálne emisie skleníkových plynov výrazne narastajú a v máji 2013 prevýšila koncentrácia oxidu uhličitého (CO₂) v atmosfére 400 častíc na milión.

3.6 Politiky, ktoré sa vykonávali alebo v súčasnosti vykonávajú, pravdepodobne povedú k dlhodobému zvýšeniu priemernej teploty medzi 3,6 °C a 5,3 °C (v porovnaní s hodnotami z obdobia pred industrializáciou), pričom nárast sa uskutoční prevažne v tomto storočí (podľa modelovania klímy).

3.7 Na to, aby bola šanca dosiahnuť cieľ 2 °C realistická, sú potrebné reálne opatrenia pred rokom 2020, keď sa očakáva nadobudnutie platnosti novej medzinárodnej zmluvy o klíme. Ústredným prvkom tejto výzvy je energetika: odvetvie energetiky zahŕňa približne dve tretiny emisií skleníkových plynov, pretože pri viac než 80 % globálnej spotreby energie sa využívajú fosílna palivá.

3.8 Napriek pozitívnemu vývoju v niektorých krajinách sa globálne emisie CO₂ súvisiace s energetikou zvýšili o 1,4 % a v roku 2012 dosiahli 31,6 gigatony (Gt) – historickú výšku. Krajiny, ktoré nie sú členmi OECD, produkujú v súčasnosti 60 % globálnych emisií oproti 45 % v roku 2000. V roku 2012 prispela k zvýšeniu globálnych emisií CO₂ najviac Čína, tento nárast bol však jeden z najnižších za desaťročie, k čomu výrazne prispelo využívanie obnoviteľných zdrojov a podstatné zlepšenie energetickej náročnosti čínskeho hospodárstva.

3.9 V Spojených štátoch pomohol prechod z uhlia na zemný plyn pri výrobe energie znížiť emisie o 200 miliónov ton, čo je úroveň ako v polovici 90. rokov 20. storočia. Napriek nárastu používania uhlia klesli emisie v Európe o 50 miliónov ton v dôsledku hospodárskeho útlmu, zvýšenia obnoviteľných zdrojov a stropu emisií z priemyselných a energetických odvetví. Emisie v Japonsku sa zvýšili o 70 miliónov ton, keďže úsilie o zlepšenie energetickej účinnosti sa úplne nevyvíjalo v dôsledku používania fosílnych palív ako kompenzácie za redukciu jadrovej energie. Aj po schválení politík, ktoré sa v súčasnosti uplatňujú, sa odhaduje, že v roku 2020 budú globálne emisie skleníkových plynov súvisiace s energetikou približne o 4 gigatony ekvivalentu CO₂ vyššie, ako je úroveň zlučiteľná s dosiahnutím cieľa 2 °C, čo poukazuje na to, že rozsah tohto problému treba riešiť ešte v tomto desaťročí.

3.10 Výsledkom medzinárodných rokovaní o klíme bol prísľub dosiahnuť v roku 2015 novú globálnu dohodu, ktorá nadobudne platnosť v roku 2020. Hospodárska kríza má však negatívny vplyv na tempo zavádzania ekologickej energie a na trhy s emisiami oxidu uhličitého. V súčasnosti sa na 8 % globálnych emisií CO₂ vzťahuje ich spoplatňovanie a na 15 % sa poskytuje stimul 110 USD na tonu vo forme dotácií na fosílnu palivá (mimo krajín EÚ). EHSV žiada svetové spoločenstvo, aby v rámci dohody o zemnej klíme, ktorá sa má prijať v roku 2015, záväzne stanovilo požiadavku, ktorá je už obsiahnutá v záverečnom dokumente Konferencie Spojených národov Rio+20 z roku 2012, a to aby sa prestali vyplácať subvencie na fosílnu palivá, ktoré poškodzujú klímu. Tieto subvencie dosahujú podľa Svetovej banky hodnotu 780 miliárd USD ročne.

3.11 Cenová dynamika zemného plynu a uhlia podporuje v niektorých regiónoch znižovanie emisií, ale v iných ho zase spomaľuje, pričom jadrová energia čelí ťažkostiam a zachytávanie a uskladňovanie oxidov uhlíka vo veľkom rozsahu predstavuje stále vzdialené vyhliadky. Napriek rastúcej intenzite pri zlepšení energetickej účinnosti naďalej existuje obrovský nevyužitý ekonomický potenciál. Nehydrogénne obnoviteľné zdroje podporované cieľovými vládnymi politikami vykazujú dvojčíferný rast nainštalovaných kapacít. Investície do obnoviteľných zdrojov energie si vyžadujú stabilné hospodárske prostredie, pokiaľ ide o spoplatňovanie emisií uhlíka a prípadne tiež zdaňovanie v krajinách, kde sa uplatňuje daň z emisií uhlíka.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 *Ako treba koncipovať dohodu, ktorá sa má prijať v roku 2015, tak aby sa zaistilo, že krajiny budú môcť pokračovať v udržateľnom hospodárskom rozvoji, a zároveň ich nabádať, aby sa spravodlivo a čestne podieľali na znižovaní globálnych emisií skleníkových plynov tak, aby sa globálne emisie dostali na úroveň, ktorá nám umožní splniť cieľ udržiavať globálne otepľovanie pod úrovňou 2 °C?* V prvom rade je zložité predstaviť si, ako možno zosúladiť rozličné záujmy významných aktérov v súčasnom rokovanom formáte „obchodovania s emisnými kvótami“, pričom nevyhnutná podmienka pre každú budúcu dohodu je spravodlivý a čestný príspevok všetkých. Aspoň ako alternatívna možnosť by sa teda mala vytvoriť odlišná koncepcia dohody, a zároveň treba zohľadniť otázky riadenia. Treba nájsť spôsoby, ako zaistiť, aby opatrenia prijaté na účely riešenia zmeny klímy mohli pomôcť pri spoločenskom, hospodárskom a ekologickom raste a rozvoji. Možno to dosiahnuť iba transparentným a dôkladným posúdením efektívnosti, nákladov a pozitívneho vplyvu politik v oblasti klímy na hospodárstvo a spoločnosť ako celok. Z celkovej komplikovanosti aj nedostatkov Kjótskeho protokolu by sme sa mali poučiť. Mal by slúžiť ako užitočný východiskový bod serióznej práce na novej koncepcii. Predĺženie Kjótskeho protokolu II a zahrnutie podielu na emisiách predstavuje veľmi silný signál, ktorý vyzýva na zmenu koncepcie.

4.2 *Ako môže dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, čo najlepšie zaistiť príspevok všetkých veľkých hospodárstiev a sektorov a minimalizovať potenciálne riziko úniku uhlíka medzi vysoko konkurenčnými hospodárstvami?* Fenomén úniku uhlíka sa nespája iba s energeticky náročnými priemyselnými odvetviami, ktoré sa potenciálne vyznačujú poklesom, ale existuje celkovo v rámci

podnikania v konkrétnom hospodárskom priestore. Nerovnováha podmienok v súvislosti s uhlíkom, prevažne medzi najkonkurenčnejšími regiónni, spôsobuje odlev investícií v EÚ. Ambiciózne a realistické opatrenia a ciele by sa mali podporiť konsenzom a interakciou s aktérmi, ktorých úlohou bude uviesť tieto kroky do účinnosti. Nekomplikovaná, spravodlivá a čestná dohoda v roku 2015 je teda podmienkou pre spravodlivé podnikateľské prostredie vo všetkých regiónoch globálneho hospodárstva.

4.3 *Ako môže dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, čo najúčinnšie podporiť začleňovanie zmeny klímy do všetkých relevantných politických oblastí? Ako môže dohoda podporiť komplementárne procesy a iniciatívy vrátane tých, ktoré uskutočňujú neštátni aktéri? Najúčinnjší spôsob ako podporiť, aby sa dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, začlenila do všetkých relevantných politických oblastí, je, samozrejme, jej nekomplikovanosť. Akékoľvek nadbytočné ustanovenia zamerané na organizáciu tohto procesu by vykonávanie tejto dohody skomplikovali. Je tiež dôležité, aby začlenenie zmeny klímy do iných politických oblastí podliehalo transparentnému posúdeniu vplyvu. Pri začleňovaní zmeny klímy do iných politických oblastí je dôležité zaistiť, aby sa to uskutočnilo spôsobom, ktorý je čo možno najpredvídateľnejší a vzhľadom na náklady najefektívnejší, bez toho, aby sa zainteresovaným stranám uložila nepotrebná administratívna záťaž. Mali by sa uprednostňovať trhové prístupy.*

4.4 *Aké kritériá a zásady by mali platiť vzhľadom na spravodlivé rozdelenie záväzkov v oblasti zmierňovania zmeny klímy medzi zmluvné strany dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015, aby sa zabezpečilo spektrum záväzkov, ktoré odzrkadľujú vnútroštátne pomery, spektrum záväzkov, ktoré by boli široko vnímané ako spravodlivé a čestné a spoločne by postačovali na zabránenie nedostatočným ambíciám? Zachovanie obchodovania s emisnými kvótami si bude vyžadovať kritériá a princípy, čo bude stále vyvolávať pocity nespravodlivosti a neprímeraného zaobchádzania. Vo všetkých prípadoch by sa však mala zohľadniť trhovú dynamiku, ktorá má vplyv na odvetvie, existujúce a navrhované právne predpisy v súvislosti so zmenou klímy, ktoré sa naň vzťahujú, a vyspelosť odvetvia, pokiaľ ide o úsilie obmedziť emisie skleníkových plynov a využívať energeticky účinné technológie. Na dosiahnutie úspechu a udržateľnosti musia existovať aj stimuly, aby sa všetci účastníci usilovali o dosiahnutie cieľov, ako je obmedzenie emisií, zlepšenie účinnosti, spolupráca na výskume, výmena osvedčených postupov atď. Daňou z uhlíkových palív sa môžu získať úspory emisií a zvýšiť financovanie výskumu, vývoja a prispôbenia najkoordinovanejším a najúčinnším spôsobom.*

4.5 *Akú úlohu by mala zohrávať dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, pri riešení problému prispôbenia sa a do akej miery by sa toto riešenie mohlo zakladať na prebiehajúcej práci v rámci dohovoru? Ako môže táto dohoda ďalej stimulovať začlenenie prispôbenia do všetkých príslušných politických oblastí? Prispôbenie sa je v skutočnosti pomerne dobre zmonitorované a vo veľkej miere sa zakladá na existujúcich programoch riadenia rizík. Hoci sa prispôbením neodstránia všetky riziká spôsobené vplyvom zmeny klímy, bude dôležitým príspevkom k ich obmedzeniu v mnohých oblastiach. Zlepšenie adaptačnej kapacity si bude vyžadovať ďalšiu analýzu, stanovenie priorít, plánovanie a konanie na všetkých úrovniach verejnej správy, ako aj zapojenie miestnych komunit a podnikov. Odôvodnene sa očakáva,*

že prispôsobenie bude predstavovať jeden zo štyroch pilierov budúcej dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015. Konkrétne podnikateľské odvetvie zohráva úlohu prostredníctvom prenosu technológií a výmeny najlepších postupov.

4.6 Akú úlohu by v budúcnosti mal zohrávať dohovor a konkrétne dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, v desaťročí do roku 2030 so zreteľom na financovanie, trhové mechanizmy a technológiu? Ako sa dajú využiť súčasné skúsenosti a ďalej zlepšovať rámce? Dohovor by sa mal stať koordinačným orgánom pre kľúčové opatrenia v oblasti klímy, pričom bude predstavovať dohľad nad výkonom krajín, významnými finančnými tokmi a výmenou technológií. Spoločnosti sú vo veľkej miere zodpovedné za technológie a ich zavádzanie. V rámci dohovoru môžu Výkonný výbor pre technológie a Centrum a sieť pre klimatické technológie poskytnúť odbornú analýzu technológií a umožniť štátom plný prístup k informáciám, ktoré im umožnia vybrať najprimeranejšie technológie.

4.7 Ako by mohla dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, ďalej zlepšiť transparentnosť a zodpovednosť krajín v medzinárodnom meradle? V akom rozsahu sa bude systém započítavania globálne štandardizovať? Ako by mali byť krajiny brané na zodpovednosť, keď nespĺnia svoje záväzky? Systém započítavania sa v každom prípade musí globálne štandardizovať, nech sa to už docieli akýmkoľvek spôsobom, keďže v prípade financií sú správne informácie zásadné. Je to aj kľúčový prvok na dosiahnutie zodpovednosti so zreteľom na dohodu, ktorá sa má prijať v roku 2015.

4.8 Ako by sa dal zlepšiť proces rokovaní OSN o klíme tak, aby výraznejšie podporil dosiahnutie všestrannej, ambicióznej, účinnej a spravodlivej dohody, ktorá sa má prijať v roku 2015, a zabezpečil jej vykonávanie? Na zaistenie toho, aby sa dohoda dosiahla

uspokojivým spôsobom a aby sa vykonávala, je potrebná široká účasť zainteresovaných strán a transparentný proces. Podnikateľské odvetvie môže ponúknuť vlastné znalosti pri rokovaníach o klíme, pokiaľ ide o účinné spôsoby zníženia emisií a vytváranie riešení pre udržateľný rozvoj. Účasťou občianskej spoločnosti a podnikateľskej komunity ako celku sa tiež môže zaistiť porovnateľnosť úsilia a rovnaké podmienky. Nová dohoda, ktorá sa má prijať v roku 2015, predstavuje iba prvý krok vpred a jej plné vykonávanie závisí od občianskej spoločnosti ako celku. Proces a výsledky vykonávania preto musia byť transparentné a presvedčivé a získať dôveru občanov na celom svete.

4.9 Ako môže EÚ najlepšie investovať do procesov a iniciatív mimo dohovoru a podporiť ich, aby pripravila cestu pre ambicióznú a účinnú dohodu v roku 2015? Výbor víta diskusiu, ktorú otvoril tento dokument Komisie. Nezávislá odborná analýza všetkých aspektov politiky v oblasti klímy je nevyhnutná, predovšetkým vzhľadom na zmenený a meniaci sa globálny geopolitický priestor. Niektoré analýzy sú už k dispozícii, takže nie je nutné začínať od nuly. Príkladom je list prezidentovi USA, ktorý mu poslala jeho rada vedeckých poradcov a zhrnula v ňom otázky, ktoré vznikajú v súvislosti so zmenou klímy. Skúsenosti s Kjótskym protokolom a zdĺhavý charakter rokovaní OSN takisto vyzdvihujú potrebu zmeny, kým nie je príliš neskoro. Zistenia a odporúčania odborných organizácií, ako napr. Medzinárodná agentúra pre energiu, by sa okrem toho mali a mohli uplatňovať bez zbytočného odkladu. Správa Medzinárodnej agentúry pre energiu s názvom Reforma plánu v oblasti energetiky a klímy ponúka pragmatický a reálny prístup. V danej správe sa stanovujú tieto štyri základné a uskutočniteľné politiky: zlepšenie energetickej účinnosti, pokiaľ ide o budovy, priemysel a dopravu, obmedzenie výstavby a využívania najmenej výkonných uhoľných elektrární, minimalizovanie emisií metánu z výroby ropy a zemného plynu a urýchlenie pozastavenia spotrebiteľských dotácií na niektoré fosílna palivá.

V Bruseli 16. októbra 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE